

C-511/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. augusztus 8.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. augusztus 1.

Felperes:

Caronte & Tourist SpA

Alperes:

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato

Az alapeljárás tárgya

Kereset, amelyet a Caronte & Tourist társaság terjesztett a Tribunale amministrativo per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága, Olaszország; a továbbiakban: TAR Lazio) elé az Autorità garante della concorrenza e del mercato (verseny- és piacfelügyeleti hatóság, Olaszország; a továbbiakban: Agcm) határozatának megsemmisítése iránt; az Agcm e határozattal a legge 10 ottobre 1990, n. 287 (1990. október 10-i 287. sz. törvény) 3. cikke 1. bekezdésének a) pontja értelmében tiltott, erőfölénnyel való visszaélést állapított meg, a felperest a jogsértés megszüntetésére kötelezte, és pénzbírságot szabott ki vele szemben.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A TAR Lazio által az EUMSZ 267. cikk alapján előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem, amelynek tárgyát az uniós jognak, különösen pedig az EUMSZ 102. cikknek – a legge 24 novembre 1981, n. 689 (1981. november

24-i 689. sz. törvény) 14. cikkének az Agcm által folytatott trösztellenes eljárásokra való alkalmazásával összefüggésben történő – értelmezése képezi

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„Úgy kell e értelmezni a verseny védelmének és a közigazgatási eljárás hatékonyságának elvével összefüggésben értelmezett EUMSZ 102. cikket, hogy azzal ellentétes az 1981. november 24-i 689. sz. törvény 14. cikkének – ahogyan azt a bíróságok ténylegesen értelmezik – alkalmazásából következő szabályozáshoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a verseny- és piacfelügyeleti hatóság erőfölénnyel való visszaélés megállapítása céljából a vizsgálati eljárást 90 napos jogvesztő határidőn belül köteles megindítani, amely akkor kezdődik, amikor a hatóság tudomást szerez a jogsértés lényeges elemeiről, amelyeket pusztán már a jogsértés első bejelentése is tartalmazhat?”

A hivatkozott uniós jog

EUMSZ 102. cikk

A hivatkozott nemzeti jog

Legge 10 ottobre 1990, n. 287 «Norme per la tutela della concorrenza e del mercato» (a verseny és a piac védelmére vonatkozó rendelkezések elfogadásáról szóló, 1990. október 10-i 287. sz. törvény)

1. cikk

„1. A jelen törvénynek a Costituzione (alkotmány) 41. cikke alapján elfogadott, a gazdasági kezdeményezéshez való jog védelmére és biztosítására vonatkozó rendelkezései alkalmazandók a kartellekre, erőfölénnyel való visszaélésekre és vállalkozások közötti összefonódásokra.

2. A 10. cikkben megjelölt verseny- és piacvédelmi hatóság (a továbbiakban: Hatóság) egy adott ügygel kapcsolatban párhuzamosan is alkalmazza az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. és 102. cikkét, valamint e törvénynek a verseny szabadságát korlátozó kartellekre és az erőfölénnyel való visszaélésekre vonatkozó 2. és 3. cikkét.

4. Az e cikkben szereplő rendelkezések az európai közösségi versenyjog elvei alapján értelmezendők.”

3. cikk

„1. Tilos egy vagy több vállalkozásnak visszaélnie a nemzeti piacon vagy annak jelentős részén fennálló erőfölényével, és tilos: a) közvetlenül vagy közvetve

indokolatlanul terhes vételi vagy eladási árakat, illetve egyéb szerződéses feltételeket kikötnie [...].”

A „Vizsgálati jogkörök” címet viselő 12. cikk (a vizsgálat megindításakor hatályos változat)

„1. A Hatóság az egyébként birtokában lévő, valamint a közigazgatási szervek vagy más érdekelt személyek – köztük a fogyasztókat képviselő egyesületek – által tudomására hozott körülmények értékelését követően vizsgálatot folytat annak megállapítása céljából, hogy sérültek-e a 2. és 3. cikkben megállapított tilalmak [...].”

12. cikk (a 2021. évi módosításból eredő változat)

„[...] 1-ter. A Hatóság jogkörrel rendelkezik arra, hogy e törvény, valamint az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk alkalmazása céljából meghatározza a beavatkozási prioritásokat. A Hatóság eltekinthet az olyan bejelentések kivizsgálásától, amelyek nem tartoznak saját szakpolitikai prioritásai körébe.

1-quer. Az EUMSZ 101. vagy 102. cikknek, illetve e törvény 2. vagy 3. cikkének megsértésével kapcsolatos eljárások során – ideértve a jelen II. fejezetben említett jogkörök Hatóság általi gyakorlását is – tiszteletben kell tartani az uniós jog általános elveit és az Európai Unió Alapjogi Chartáját. [...].”

A „Vizsgálat” címet viselő 14. cikk (a vizsgálat megindításakor hatályos változat):

„1. A 2. vagy 3. cikk szerinti jogsértés feltételezése esetén a Hatóság értesíti az érintett vállalkozásokat és szervezeteket a vizsgálat megindításáról [...].”

14. cikk (a 2021. évi módosításból eredő változat):

„1. Az EUMSZ 101. vagy 102. cikknek, illetve e törvény 2. vagy 3. cikkének feltételezett megsértése esetén a Hatóság a vizsgálatot észszerű időben elvégzi, és annak megindításáról értesíti az érintett vállalkozásokat és szervezeteket [...].”

A „Felszólítások és bírságok” címet viselő 15. cikk (a vizsgálat megindításakor hatályos változat):

„1. Ha a 14. cikk szerinti vizsgálat következtében a Hatóság a 2. vagy 3. cikk szerinti jogsértéseket észlel, határidőt állapít meg az érintett vállalkozások vagy szervezetek számára e jogsértések abbahagyására. Súlyos jogsértések esetén, figyelembe véve a jogsértés súlyát és időtartamát, ezenkívül [...] [a] forgalom 10%-át is elérő közigazgatási bírságot szab ki [...].”

15. cikk (a 2021. évi módosításból eredő változat):

„1. „Ha az e törvény 14. cikke szerinti vizsgálat következtében a Hatóság az EUMSZ 101. vagy 102. cikknek, illetve e törvény 2. vagy 3. cikkének megsértését észleli, határidőt állapít meg az érintett vállalkozások vagy szervezetek számára e

jogsértés abbahagyására, vagy ha a jogsértés már megszűnt, megtiltja annak megismétlését. A Hatóság e célból az elkövetett jogsértéssel arányos és a jogsértés tényleges megszüntetéséhez szükséges, magatartásra vonatkozó vagy szerkezeti korrekciós intézkedéseket írhat elő. Abban az esetben, ha két azonos mértékben hatékony korrekciós intézkedés is szóba jöhet, a Hatóság – az arányosság elvével összhangban – azt a korrekciós intézkedést választja, amely kevésbé megterhelő a vállalkozás számára.

1-bis. Figyelembe véve a jogsértés súlyát és időtartamát, ezenkívül [...] [az] elért forgalom 10%-át is elérő közigazgatási bírságot szab ki [...].

1-quater. Amennyiben a Hatóság a rendelkezésére álló információk alapján úgy véli, hogy a jogsértés megállapításának feltételei nem teljesülnek, erről határozatot hozhat. Amennyiben a Hatóság – miután az 1/2003/EK rendelet 11. cikkének (3) bekezdésével összhangban tájékoztatta az Európai Bizottságot – úgy véli, hogy a beavatkozás okai megszűntek, ezért lezárja a vizsgálati eljárást, erről tájékoztatja az Európai Bizottságot [...].”

31. cikk

„1. Az e törvény megsértése következményeként megállapított közigazgatási bírságok az 1981. november 24-i 689. sz. törvény I. fejezete I. és II. részében szereplő rendelkezések hatálya alá tartoznak, amennyiben azok alkalmazandók.”

Legge 24 novembre 1981, n. 689, «Modifiche al sistema penale» (a büntetőjogi rendszer módosításáról szóló, 1981. november 24-i 689. sz. törvény)

12. cikk

„E fejezet rendelkezéseit – eltérő rendelkezés hiányában, és amennyiben alkalmazandók – minden olyan jogsértés esetében tiszteletben kell tartani, amelyre vonatkozóan pénzüsszeg megfizetéséből álló közigazgatási szankció alkalmazandó, még akkor is, ha e szankció nem valamely büntetőjogi szankciót helyettesít. [...].”

14. cikk

„Amennyiben lehetséges, a jogsértést azonnal kifogásolni kell mind a jogsértőnél, mind pedig annál a személynél, aki egyetemlegesen felelős az e jogsértés folytán fizetendő összeg megfizetéséért.

Ha az azonnali kifogásolás az előző bekezdésben megjelölt személyek összessége vagy egy része vonatkozásában elmarad, a jogsértés részleteiről az Olasz Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező érintetteket 90 napon belül, a külföldön lakóhellyel rendelkező érintetteket pedig a jogsértés megállapításától számított 360 napon belül kell értesíteni.

[...]

Az előírt határidőn belül nem értesített személy esetében megszűnik a jogsértés folytán fizetendő összeg megfizetésére vonatkozó kötelezettség.”

28. cikk

„Az e törvényben meghatározott jogsértések folytán fizetendő összegek behajtásához való jog a jogsértés elkövetésének napjától számított öt éven belül évül el.

Az elévülés megszakadására a polgári törvénykönyv rendelkezései az irányadók.”

Legge 10 ottobre 1990, n. 287 (1990. október 10-i 287. sz. törvény)

A 10. cikk 5. bekezdése

„[...] a [...] köztársasági elnöki rendelettel olyan vizsgálati eljárások nyertek megállapítást, amelyek biztosítják az érintettek számára a vizsgálati cselekmények, a kontradiktórius vita és a jegyzőkönyv teljes körű ismeretét.”

Decreto del Presidente della Repubblica 30 aprile 1998, n. 217 «Regolamento in materia di procedure istruttorie di competenza dell’Autorità garante della concorrenza e del mercato» (a verseny- és piacfelügyeleti hatóság hatáskörébe tartozó vizsgálati eljárásokra vonatkozó szabályzatról szóló, 1998. április 30-i 217. sz. köztársasági elnöki rendelet).

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 Az Agcm 2022-ben megállapította, hogy a felperes visszaélt erőfölényével, amikor túlzott árakat szabott ki a Messinai-szorosban komppal nyújtott járműszállítási szolgáltatásra vonatkozóan.
- 2 Az Agcm konkrétan az ún. „*United brands*” doktrínát követve – többek között a jelentős aránytalanság fennállását megerősítő több gazdasági vizsgálat alkalmazásával is – rámutatott a költségek és a bevételek közötti összefüggés teljes hiányára. Ezenfelül az előírt árak még a felperes díjszabásának más külföldi társaságok által alkalmazott díjakkal való összehasonlítása alapján is túlzottnak bizonyultak. Ezenkívül az Agcm hangsúlyozta, hogy a felhasználó által fizetett ellenértéket közvetlenül érintő versenyjogi jogsértés különösen jelentős, figyelembe véve az érintett földrajzi területet, a Messinai-szoros is, amelyben a felperes kvázi monopolhelyzetben van, és évente körülbelül tízmillió utast és kétfélmillió gépjárművet szállít (2019. évi adatok).
- 3 Az Agcm a jelen ügyben 2018. március 24-én bejelentést kapott egy fogyasztótól, aki a szállítási szolgáltatás túlzottan magas árát kifogásolta. Az Agcm az említett bejelentést követően, 2019. április 23-án – azaz 394 nappal a bejelentés kézhezvétele után – tájékoztatást kért az Autorità portuale di Messinától (messinai kikötői hatóság, Olaszország), amely 2019. május 22-én válaszolt, de csak

részben. Az AGCM ezt követően 2019. november 19-én megsürgette az említett kikötői hatóságot, amely 2019. november 26-án válaszolt.

- 4 Az Agcm 2020. augusztus 4-én értesítette a felperest az eljárásnak a 2020. július 28-i ülésen (vagyis a kikötői hatóság válaszána k kézhezvételét követő 245 nappal) elrendelt megindításáról. Az eljárás 2022. április 11-én zárult le olyan intézkedés elfogadásával, amellyel az Agcm arra kötelezte a felperest, hogy a jövőben tartózkodjon a túlzott árak alkalmazásától, és a jogsértés súlyára tekintettel pénzbírságot is kiszabott.
- 5 A felperes ezt a határozatot – annak megsemmisítését kérve – azzal az indokkal támadta meg, hogy az Agcm késedelmesen, azaz a 689/1981. sz. törvény 14. cikkében előírt 90 napos határidőn túl indította meg a jogsértés megállapítására irányuló eljárást.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 6 A felperes álláspontja szerint a vizsgálatot megelőző szakasz – vagyis az eljárás megindításának közlését megelőző szakasz, amelynek során az Agcm a versenyjogi szabályok tényleges megsértésének ellenőrzése céljából kontradiktórius vita mellőzésével összegyűjti az első jelzésértékű elemeket – összesen 855 napig tartott, így sértette a 689/1981. sz. törvény 14. cikkét.
- 7 A felperes álláspontja szerint az Agcm magatartása az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: EJE) 6. cikkével és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 41. cikkével is nyilvánvalóan ellentétes, amennyiben sérül – a jogsértésről való értesítéstől számított 90 napon túl szankció kiszabására irányuló eljárás alá nem vonható – vádlott fél védelemhez való joga és jogos bizalma.
- 8 Ezzel szemben az Agcm úgy véli, hogy a 90 napos jogvesztő határidő nem alkalmazandó a trösztellenes eljárásokra. Az egyetlen előírt kötelezettség ugyanis az, hogy észszerű időn belül meg kell indítani a vizsgálatot. A jelen ügyben ez teljesült, figyelembe véve a vizsgálat tárgyát képező tényállás összetettségét, annak tükrében is, hogy közben egy másik szereplő piacra lépett, így észszerű időn keresztül figyelemmel kellett kísérni a verseny dinamikájának alakulását.
- 9 Az Agcm ezenkívül rámutat arra, hogy az Unió egyetlen másik tagállamában sem kötelesek a nemzeti versenyhatóságok a jogvesztés terhe mellett haladéktalanul megindítani a vizsgálati eljárást. Az Agcm e tekintetben azt is hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottság aggodalmát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az olasz hatóság ilyen rövid eljárási határidő szigorú előírása esetén hatékonyan alkalmazza-e az uniós jogot. Az Agcm ezenkívül megjegyzi, hogy az említett jogvesztő határidő ellentétes a 2018. december 11-i (EU) 2019/1 európai parlamenti és tanácsi irányelv tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 3. cikkével és 4. cikkének (5) bekezdésével, amelyekkel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely – a saját cselekvési prioritásai önálló

megválasztása lehetőségének biztosítása nélkül – arra kötelezi az Agcm-t, hogy szigorú (az olasz jog esetében 90 napos) határidőben indítsa meg vizsgálatot.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 10 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy egy közelmúltbeli, immár megszilárdult ítélkezési irányvonal alapján úgy kell tekinteni, hogy a 689/1981. sz. törvény 14. cikkében előírt 90 napos határidő alkalmazandó az Agcm vizsgálati eljárásának megindítására.
- 11 Az Agcm ebből kifolyólag a vizsgálatot megelőző szakasz befejezését követően – a vizsgálat megindításáról szóló értesítéssel – 90 napon belül köteles kifogásolni a jogsértést. A 90 nap nem szükségszerűen a jogsértés első bejelentésétől, hanem a vizsgálatot megelőző szakaszban végzett ellenőrzés végétől, azaz a jogsértés kifogásolásához szükséges tényállási elemek összegyűjtésének befejezésétől kezdődik. Az ellenőrzés lezárását (az Agcm jogi aktusainak, köztük a szankciók kiszabására irányuló jogi aktusainak jogszerűségét megítélő) közigazgatási bíróság értékeli, amely vizsgálhatja, hogy egy adott időpontban észszerűen fel lehet-e hozni a kifogást.
- 12 Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a 689/1981. sz. törvény 14. cikkének mechanikus alkalmazása esetén a kifogásolási határidő esetleges, akár egynapos túllépése is az Agcm határozatának bíróság általi megsemmisítését vonja maga után, amivel lényegében megghiúsítja annak eljárását. Ugyanis – noha a 287/1990. sz. törvény 15. cikke pontosítja, hogy a jogsértés megállapításának fő következménye a jogsértés megszüntetésére való felszólítás (míg a pénzbírságot csak a legsúlyosabb esetekben szabják ki) – az aktus és különösen az eljárás egységessége azzal a következménnyel jár, hogy annak késedelmes megindítása elkerülhetetlenül érvénytelenné teszi az elfogadott végleges határozatot. Ezenkívül a *ne bis in idem* elve alapján ugyanazon cselekmény tekintetében később nem indítható új vizsgálat, még akkor sem, ha folytatólagosan elkövetett jogsértésről van szó, vagyis azokban az esetekben sem, amelyekben a vállalkozás soha nem szüntette meg a jogsértő magatartását.
- 13 Ezt követően a kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy a 287/1990. sz. törvény 3. cikke átülteti az EUMSZ 102. cikket a nemzeti jogba. Az Európai Uniónak ebből kifolyólag – bár a nemzeti piacra korlátozódó, erőfölénnyel való visszaélés vitatásáról van szó – a 287/1990. sz. törvény 1. cikkének 4. bekezdése tükrében érdeke fűződik a versenyellenes jogsértések visszaszorítására irányuló jogszabályi rendelkezések helyes alkalmazásához, amint azt az Európai Unió Bírósága kiemelte (a Bíróság 2007. december 11-i C-280/06. sz. ítélete, ECLI:EU:C:2007:775, 21. és 26. pont).
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság – annak megerősítését követően, hogy a 689/1981. sz. törvény 14. cikke értelmében az Agcm köteles a vizsgálati eljárást 90 napos jogvesztő határidőn belül megindítani – kiemeli, hogy az uniós szinten folytatott trösztellenes eljárásokkal kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy

az Európai Bizottság köteles a (vizsgálatot megelőző szakaszként és tényleges vizsgálatként értelmezett) eljárást észszerű határidőn belül lezárni (2002. október 15-i C 254/99. sz. ítélet, ECLI:EU:C:2002:582).

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság tehát szükségesnek tartja annak tisztázását, hogy a trösztellenes vizsgálatok megindításával kapcsolatos ezen eltérés – attól függően, hogy a jogsértés (nemzeti vagy a közös) piacon valósul-e meg – összeegyeztethető-e az uniós joggal.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben kiemeli, az Agcm rámutatott arra, hogy a 689/1981. sz. törvény 14. cikkének alkalmazása sértheti a működését azáltal, hogy akadályozza a nemzeti és az uniós versenyjog megfelelő alkalmazását. Az Agcm ugyanis kénytelen lenne párhuzamosan több eljárást folytatni, amelyek számuknál fogva veszélyeztethetik a vizsgálatok sikerét, és elkerülhetetlenül büntetlenül maradhatnának egyes jogsértések.
- 17 Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy az Agcm tevékenysége összetett, és hogy az Agcm-nek a kifogás helyes megfogalmazása céljából már a vizsgálatot megelőző szakaszban is egy sor jelentős vizsgálatot kell végeznie.
- 18 Ezenkívül a 689/1981. sz. törvény 14. cikkének szigorú alkalmazása az Agcm autonómiáját is érintheti. A 90 napos jogvesztő határidő előírása ugyanis a gyakorlatban azt eredményezi, hogy tisztán időrendi kritérium alapján kell a vizsgálatot megindítani, ami korlátozza az Agcm mérlegelési mozgásterét.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság ez utóbbi kérdést illetően kiemeli, hogy az Agcm által hivatkozott uniós szabályozás (vagyis az (EU) 2019/1 irányelv 3. cikke és 4. cikkének (5) bekezdése) a jelen ügyben nem alkalmazandó, mivel azt csak 2021-ben, tehát a vizsgálat megindítását követően ültették át az olasz jogba. Ugyanakkor azt is megjegyzi, hogy az irányelv láthatóan nem újító jellegű, mivel pusztán egy, a jogrendben már létező általános elvet kodifikál a pozitív jogban.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság a vállalkozás védelemhez való jogát illetően mindenekelőtt megjegyzi, hogy az Agcm által kiszabott szankcióknak a kvázi büntetőjogi területhez való kapcsolódásából (az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában megállapított elvek, az ún. Engel-kritériumok alapján) logikusan következik az EJEE 6. cikkében és a Charta 41. cikkében foglalt garanciák – többek között eljárási garanciák – tiszteletben tartása. Ezek között szerepel az, hogy az állami hatóságnak – a fegyveregyenlőség biztosítása és annak elkerülése érdekében, hogy az idő múlása a vádlottat hátrányosan érintse – haladéktalanul (az EJEE szóhasználata szerint „a legrövidebb időn belül”) kifogásolnia kell a jogsértést. A kérdést előterjesztő bíróság mindazonáltal megjegyzi, hogy a 689/1981. sz. törvény 14. cikke – ahogyan azt a bíróságok értelmezik és alkalmazzák – ennél is messzebb megy azáltal, hogy a vállalkozás védelemhez való jogának megsértésére vonatkozó, a jogvesztő határidő lejártához kapcsolódó megdönthetetlen vélelmet állít fel, így

nem kell bizonyítani a vizsgálati eljárás késedelmes megindításából eredő tényleges sérelmet.

- 21 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor rámutat arra, hogy a gyakorlatban a jogsértés késedelmes kifogásolása nem feltétlenül sérti a vállalkozások védelemhez való jogát: ugyanis – az olyan konkrét esetek kivételével, amelyekben bizonyítást nyer, hogy nem lehetséges valamely bizonyítékot az Agcm elé terjeszteni – megjegyzendő, hogy a vállalkozások a vizsgálatot megelőző szakasz egésze során még versenylőnyre is szert tehetnek a jogsértés elkövetésével.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság ezt követően megjegyzi, hogy éppen a szankció tág értelemben vett büntetőjogi jellege igazolja egy titkos, azaz kontradiktórius vitát mellőző szakasz létezését, amelynek során az Agcm köteles a kifogásoláshoz szükséges minden elemet összegyűjteni: a vizsgálatot megelőző szakasz sommás vizsgálatra korlátozása ugyanis az Agcm eljárásának észszerűtlen korlátozását eredményezi, így az adott esetben nem képes helyesen és teljeskörűen feltárni a jogsértést. Az eljárás megindításának túlzott előrehozatala ezenfelül növeli annak kockázatát, hogy az Agcm nem szerzi be a hasznos bizonyítékokat.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróság a bizalomvédelem elvét illetően rámutat arra, hogy mivel az az időpont, amelytől kezdve a jogvesztő határidő számítandó, nem merev, hanem az adott ügy egyedi tényezőitől, például a bejelentés teljességétől függ, semmiképpen sem tűnik úgy, hogy megfelelően biztosítaná a szankcionált személyek bizalmának védelmét. Ezenkívül gyakran érvként vetődik fel, hogy az Agcm tétlensége sérti a közérdeket, így a határidő előírása a gyors bűnüldözési célú fellépés szorgalmazását is szolgálja, hogy ezáltal el lehessen kerülni a vállalkozás bizalmának megszilárdulását. Mindazonáltal a vizsgálati eljárás megindítására vonatkozó jogvesztő határidőnek a még folyamatban lévő jogellenes magatartások tekintetében történő alkalmazása ellentmondásosnak és logikátlanak tűnik, mivel lényegében lehetlenné teszi az Agcm számára, hogy szankcionálja azokat a jogellenes magatartásokat, amelyek továbbra is sértik a közérdeket.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság végül a jogbiztonság követelményét illetően megjegyzi, hogy az olasz jogrend – éppen a túlzottan hosszú idő eltelté után felmerülő kifogások elkerülése érdekében – már előír egy másik, a jogellenes magatartás megszűnésétől számított 5 éves elévülési időt (a 689/1981. sz. törvény 28. cikke).